Broj 40. U Puli, dne 17. novembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlaći će: dne 17. i 25. novembra te dne 4, 12, 20 i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani, neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u subotu 25. t. mj.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Državni proračun za g. 1900.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 8. t. mj., predložio je upravitelj ministarstva financija R. dr. Kniaziolucki državni proračun, za god. 1900. U redovitih odnošajih imao bi biti taj proračun već skoro razpravljen i odobren, dočim se ga kod nas u Austriji pod sami konac godine parlamentu tekar predlaže. Tuj dakle nemože biti ni govora o tomu, da bi se mogao u parlamentu proračun za buduću godinu redovito i na vrieme razpraviti i odobriti. Što dakle sada? Državna kola nesmiju zapeti; vladi treba novaca, da može državne interese promicati; njoj se hoće od parlamenta punomoći, da uzmogne do toga novca doći, njoj treba punomoć, da može poreze utjerivati. Radi toga predložio upravitelj ministarstva financija ujedno sa proračunom za god. 1900. takodjer zakonskn osnovu o takozvanom provizoriju t. j., da može privremeno utjerivati poreze za prva četiri mjeseca buduće godine.

Ovdje ćemo predočiti našim čitateljem u glavnih crtah i u okruglih brojevih, cjelokupnu potrebu i cjelokupno pokriće za god. 1900., kao što je to carevinskom vieću predloženo, a na koncu dodati ćemo tomu nekoje naše opazke.

Državni proračun za god. 1900. sastavljen je sada za prvi put u vriednosti krunskoj.

Cjelokupna državna potreba za g. 1900. iznosi 1.585,403.933 K.

Cjelokupno državno pokriće za god. 1900. iznosi 1.585,811.822 kruna. Po tom bi dakle iznosio višak od 407.889 kruna.

Državna potreba za god. 1900. veća je za skoro 65 milijuna Kr. od potrebe za god. 1899. Tu veću potrebu prouzročilo je povišenje plaće državnih službenika, željezničkih službenika, oružnika i financijalne straže u iznosu od 17 milijuna kruna.

Od te cjelokupne potrebe, odpada kao prinos na zajedničke poslove sa Ugarskom 260,831.922 krune.

Na pojedina ministarstva dolaze sliedeći iznosi:

Ministarstvo unutarnjih posala 60 milijuna Kr.

Ministarstvo za zemaljsku obranu 54 milijuna Kr.

Ministarstvo bogoštovja 75 mil. Kr.

Ministarstvo financijah 258 mil. kruna.

Ministarstvo trgovine 111 mil. Kr.

Ministarstvo željeznica 228 mil. Kr.

Svu tu ogromnu svotu izdataka kani vlada pokriti na ovaj način:

Izravni porezi imali bi donesti 12,905.800 više; osobna dohodarina proračunana je na 46.200.000 Kr.; neizravni porezi izkazuju povisenje od 45,359,780 Kr.

Prihod od poreza na pivo proračunan je sa 76 mil. Kr.; od poreza na žestu (špirit) 68 mil. Kr.; od poreza na šećer (slador) sa 99 mil. Kr.; od poreza za mineralna ulja sa 18 mil. Kr.; od soli sa 45 mil. Kr.; od duhana sa 209 mil. Kr.; te od biljega, pristojba itd. sa 150 mil. Kr.

Proračun za investicije t. j. za gradnje željeznica, česta, vodogradnje ili uredjenje rieka itd. izkazuje potrebu od 66,680.330 Kr. Od ove svote odpada skoro 60 mil. Kr. za izgradnju državnih željeznica i u obće za promet.

Državni proračun za god. 1900. predložio je — kako rekosmo — novi upravitelj ministarstva financija dr. Kniaziolucki, nu o tom nema dvojbe, da su bar glavni potezi toga proračuna izradjeni pod bivšim ministrom financija dr. Kaizl-om, koji sjedi danas na strani opozicije medju svojimi českimi drugovi, i koji će možda najodlučnije pobijati predloge svoga nasliednika.

Državni proračun za god. 1900. predložilo je carevinskom vieću novo ministarstvo grofa Clary-a. Ono traži od državnog zastupstva ne samo odobrenie toga proračuna, nego i punomoć, da može privremeno utjerivati poreze za prva četiri mjeseca buduće godine.

Grof Clary traži nešto, česa mu nemože dati lievica, a čega mu nesmije dati desnica carevinskoga vieća. On neima danas za sebe — bar otvoreno ne — nijedne stranke, osim 28 zastupnika ustavovjernoga posjeda, koji stoje vjerno uz njega. Inače nema iskrenih pristaša ni na lievo, ni na desno. Lievičari poduprieti će ga iz nužde i od straha pred onim, koji bi mogao i morao njega nasliediti.

Što se samoga proračuna tiče, prigovaraju mu strukovnjaci u financijalnih poslovih, medju ostalim i to, da je osnovan na nestalnom temelju. Prigovara se naime upravitelju ministarstva financijah, da goji presmione nade glede državnih prihoda, da je vrlo dvojbeno, da će nekoje stavke za pokriće proračuna donesti onako visoke svote, kakvim se on nada. Tako primjerice očekuje on od izravnih poreza veći prihod za skoro 13 mil. Kr.; od poreza na slador za 30 mil. Kr.; od državnih željeznica veći prihod za skoro 13 mil. Kr. itd.

Ministar financija opravdati će valjda tu svoju smionost tim, da mu valja naći — štono riec — il iz oka il iz boka — skoro 65 mil. Kr. za pokriće manjka, pak da je morao računati na veći prihod u rečenih stavkah.

Nu i porezovnici imadu pravo da pitaju, u koje će svrhe morati da doprinose za god. 1900. za skoro 65 mil. Kr. više, nego li god. 1899.

I na to pitanje odgovara ministar financijah suhimi brojkami. On kaže naime, da mu treba 17 mil. Kr. za povisenje plaće državnih službenika; 20 mil. Kr. za uredjenje činovničkih plaća i kongrue; preko 8 mil. Kr. za skupne vojničke poslove; skoro 4 mil. Kr. traži ministar za zemaljsku obranu; dočim odpada neznatan ostatak na tražbine ostalih ministarstva.

Porezovnici, nečinovnici i nevojnici, prigovoriti će bez dvojbe ministarstvu financija, da što se je malo pobrinuo za promicanje duševnog i tjelesnog blagostanja naroda, dočim im je naprtio velik teret na korist činovničtva, vojničtva, državnih službenika itd. Većina tih naroda — osobito slavenska plemena ove pole monarhije — moraju tim teže snašati taj teret, što im ga prti vlada, njima nimalo sklona i od koje oni nemogu očekivati svoje sreće.

---

† Nadbiskup Iv. N. Glavina.

U petak u jutro preminuo je nakon dugotrajne bolesti, providjen sv. sakramenti za umiruće, umirovljeni biskup tršćansko - koparski, presvjetli gosp. Ivan Nepomuk Glavina, u biskupskom dvorcu u Škednju kod Trsta.

Blagopokojni biskup Glavina rodio se g. 1828. u Borštu — občina Dolina. Bile su mu dakle 72 godine. Otac mu bijaše kovač u rodnom mjestu. Gimnaziju je svršio u Trstu a bogoslovje u Gorici i Trstu. Godine 1852. bijaše redjen za svećenika te je promisio u Borštu 24. augusta 1852. Zatim je pošao u Beč u Augustineum na više bogoslovne nauke, gdje si je stekao naslov doktora bogoslovja. Služio je kano kapelan u Draguću, pak u Kopru, odakle je bio pozvan u Trst za tajnika blagopokojnomu biskupu Legatu. Godine 1860. imenovan bijaše župnikom sv. Antona staroga u Trstu a g. 1868. počastnim kanonikom stolnoga kaptola u Trstu. U tom svojstvu predavao je bogoslovom IV. tečaja biskupije tršćansko-koparske u Trstu o sv. pismu kroz više godina.

Nakon smrti biskupa Legata pozvan bijaše na stolicu tršćanskih biskupa nezaboravni naš biskup Dobrila a na njegovo mjesto u Poreču pošao je god. 1878. Glavina. Godine 1882. nakon smrti biskupa Dobrile pozvan bijaše na njegovo mjesto iz Poreča u Trst pok. biskup Glavina te je ostao na svojem mjestu sve do god. 1895. Dugotrajna želudačna bolest i njegov težki položaj prisiliše ga rečene godine, da se je odrekao biskupske stolice i povukao se u biskupski dvorac u Škednju, koj mu bijaše prepušćen na uživanje do smrti.

Povodom umirovljenja podielio mu je sv. otac naslov biskupa teodoziopolskoga a godinu kasnije naslov nadbiskupa peluzijskoga. Osim toga imao je naslov papinskog dvorskog prelata, asistenta papinskoga priestolja i rimskoga grofa.

Tielo pokojnoga biskupa Glavine inbalsamirali su liečnici još istoga dana te bijaše u jednoj dvorani dvorca izloženo sve do sriede u jutro. Toga dana, prevezoše ga u Trst, te bijaše nakon svečanih zadušnicah u stolnoj crkvi sv. Justa obdržavanih pokopan u crkvi oo. Kapucina. Sprovod pok. biskupa bijaše od sv. Jakova do sv. Justa veličanstven. Osim mnogobrojnoga svećenstva, svih bratovšćina i pobožnih družina, prisustvovali su sprovodu poglavari svih civilnih i vojničkih oblasti.

Pokojni biskup Glavina bio je po rodu i čuvstvu Slovenac, čega nije nigdje tajio. Bio je blage i mirne ćudi, te dobroga i milostivoga srca, što je i uzrokom, da neostavlja za sobom bogatstva. U narodnom pogledu nije se nikada osobito izticao.

Uzprkos tomu imao je medju Talijani odlučnih protivnika, koji su mu bacali svuda pod noge klipove i ogorčavali mu i onako gorki život. Svojom popustljivosti i neodlučnosti u narodno-vjerskih pitanjih napram talijanskim nazovi-liberalcem i njihovima novinam podao je ovim oružje u ruke, kojim su nanj neprestano navaljivali i od njega sve to veće žrtve zahtievali na štetu Hrvata i Slovenaca Istre.

Već kao biskup porečko-puljski, počinio je tu veliku pogriešku, što je ustrojio talijanski biskupski konvikt u Kopru, u kojem se odgaja izključivo talijanska mladež, dakle i talijansko svećenstvo za onu biskupiju. Iz toga konvikta izlazi godimice talijanskih mladića, opojenih najradikalnijim talijanskim duhom. Iz toga konvikta izašli su mladi talijanski svećenici, koji propoviedaju danas hrvatskomu puku one biskupije u talijanskom jeziku rieč božju. Blagopokojni biskup Glavina počinio je daljnju težku pogriešku, što je kao biskup tršćansko-koparski otvorio biskupski konvikt u Trstu pomoćju zaklade blagopok. biskupa Dobrile, koji je neumorno štedio i darove sakupljao za taj konvikt, koj se imao podignuti u Pazinu? Hrvati Istre, kojim je bio njihov biskup konvikt namienio, nemogu se danas okoristiti tršćanskim konviktom.

Za biskupovanja blagopok. Glavine započeli su u ovoj biskupiji strastveno svoje djelovanje mladi talijanski svećenici, takozvani reformatori, koji vode danas medju svećenstvom u Trstu prvu rieč, i kojih drzovitost zadaje često brige i višim svećeničkim krugovom. Pod krinkom pobožnosti i vjerske tobož snošljivosti, znali su s početka oni prikriti svoje čisto talijanske težnje. Iz početka htjeli su imati samo prst a danas su narastli nekomu i preko glave. Blagi biskup radi mira (pro bono pacis) pustio je i mladim reformatorom i talijanskim laži-liberalcem odviše slobodne ruke i tamo, gdje se nisu imali mješati. Još su bez dvojbe svakomu u pameti prosvjedi slovenskoga puka Trsta i okolice radi ukinuća slovenske propovjedi u stolnoj crkvi sv. Justa i radi uvedenja talijanskih propoviedi u slovenskih crkvah tršćanske okolice. Tim se je silno ogorčalo slovensko pučanstvo, a nimalo zadovoljilo nezasitne Talijane, koji su i nadalje dobroćudnoga biskupa grdili i psovali.

Popušćao im je odviše i ondje, gdje nebi bio smio, ali sve u dobroj namjeri. Neima zaista medju nami osobe, koja bi mogla ili htjela reći, da je blagopokojni Glavina navedene pogrieške počinio za to, da jednomu koristi a drugomu naškodi. Nipošto; on je bio pošten i plemenit ali neodlučan i premehak za nezdrave i tvrde odnošaje Primorja. Svevišnji neka podieli vječni pokoj njegovoj blagoj duši! —

Talijanske pokrajine.

Interpelacija zastupnika dr. Laginje, Spinčića i dr. postavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 9. t. mj. na ministra pravosudja:

U Trstu izlazeći list „Il Piccolo", pisao je u večernjem izdanju dne 6. oktobra pod naslovom: „Per un mesto anniversario (povodom tužne godišnjice), o godišnjici smrti irredentiste Judrettiga, umrvšega prije više godina rečenog dana.

Spis taj bijaše zaplienjen, dočim je urednik uložio pritužbu proti zaplieni.

Dne 27. oktobra 1899. obdržavala se kod zemaljskoga suda u Trstu o tomu razprava i pritužba bijaše zabačena.

U obrazloženju bijaše medju ostalim rečeno, da je obćenito poznato, da je Jurettig vodio aktivnu propagandu na korist irredentističke stranke, radeći proti cielokupnosti države tim, „da hoće talijanske pokrajine“ odkinuti austro-ugarskoj monarhiji.

Obzirom na tu okolnost, da su pokrajine, koje bi htjela talijanska irredenta odieliti od monarhije: Dalmacija, Primorje i Tirol, da pučanstvo tih pokrajina u pretežnoj većini nepripada talijanskomu plemenu, te nije svojih pokrajina nikada priznalo za talijanske pokrajine, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost, gospodina ministra pravosudja sliedeći upit:

I. Drži li austrijski ministar pravosudja, da je pravo, što se one pokrajine naše monarhije, koje bi htjela talijanska irredenta odkinuti, od c. kr. oblasti, označuje kano talijanske pokrajine?

II. Ako je tomu tako, zašto je bio spomenuti spis zaplienjen u zapliena potvrdjena?

III. Ako pako nije, hoće li njegova prenzvišenost u tom kratkom roku, koji možda preostaje privremenom ministarstvu na razpolaganje, poduzeti potrebite korake proti spomenutoj nepristojnosti pravosudne oblasti.

U Beču, dne 9. novembra 1899.

(Sliede podpisi.)

DOPISI.

Višnjan, 13. studenoga (Razno. Izbor župnika u sv. Ivanu od Šterne). „Guardapuppole teatrale“ veseli se u židovskom „Piccolo“, da je ljuti Hrvat pošao časovito iz Višnjana, te se nada potalijančiti s pomoću iz Poreča i župnički ured. Čudnovato je, da biskup Flapp dopušta jednomu popu podučavati neki broj gospodjica za kazališne daske, te da sam obavlja službu javnog šaptaoca!

U istom listu, pišuć o izboru župnika u sv. Ivanu od Šterne, predstavlja se tamošnji puk kao buntovnički. Valja znati, da su bili tri natjecatelja, jedan od kojih povukao je molbu, a drugoga je vlada bez razloga izključila — jer Hrvat. Ostao je sam sadašnji upravitelj, komu puk nije protivan. Ogorčen sa takvog postupka u Poreču, nemajuć koga birati, buduć samo jedan predložen, nije htio glasovati, već svečano i dostojanstveno prosvjedovao. Vriedno je istaknuti, kako su se svi morali služiti hrvatskim jezikom, pa i „commissario imperiale“ iz Višnjana.

Oružnici, nisu dopuštali niti izražavati svoje mnienje o izboru, te su nekoliko njih uklonili, kano da su bili u obsadnom stanju. Ovo preporučamo našim zastupnicima na uvaženje!

Iz Baderne, 12. novembra. Još danas nisu natjecateljima za mjesto poštemištra za Badernu molbe riješene; valjda zato ne, jer se sa nekoje strane kod nadležnih vlasti satanskim načinom spletkari, — da bi se pošta iz Baderne premjestila u ¾ odaljeni sv. Ivan od Šterne, premda se za to premještenje ne može absolutno temeljitih razloga naći, — kako to spozna svatko, koji poznaje položaj našega sela.

Kroz Badernu prodje pošta iz Pazina u Poreč i obratno danomice četiri puta. Amo dodje po poštu za 1 sat odaljeni sv. Lovreč-Pazenatički poštonoša svaki dan dva puta, te bi isto lako moralo biti i za sv. Ivan, kad bi se htjelo tamo bezpotrebnu poštu ustanoviti. Pošta u sv. Ivanu bila bi nedvojbeno za erar pasivna, dok bi se u Baderni za cielo više nego sama uzdržavala. Tim premještajem naše pošte u sv. Ivan, imalo bi naše poštarsko sabiralište više posla nego obližje ove dvie pošte, a tko da to bezplatno upravlja?

Molimo zato slavno poštarsko ravnateljstvo; da pospješi otvorenjem poštarskog ureda u Baderni.

Politički pregled.

U Puli, dne 16. novembra 1899.

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće imalo je opet ova tri zadnja dana redovite sjednice, na kojih se je razpravljalo većinom o odgovoru ministra za nutranje poslove na interpelaciju Čeha u poslu zadnjih nemira u Moravskoj.

Odbor za promjenu § 14. držao je dne 14. t. mj. sjednicu, u kojoj su razni članovi predlagali, kako bi se imala u buduće ograničiti poraba onoga paragrafa.

Odbor, koji se dogovara sa istoimenim odborom madjarskoga sabora, koliko će koja pola monarhije doprinašati za skupne poslove, nije do sada postigao željenoga uspjeha.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 14. t. mj. stavio je prvak desnice vitez Jaworski predlog, koji bijaše jednoglasno prihvaćen, da se naime izabere odbor od 48 članova, kojemu neka se izruči sve zakonske osnove tičuće se nagodbe sa Ugarskom. Taj predlog presenetio je silno lievicu, koja mu se nije ni najmanje nadala.

Srbija. O posliednjem boravku kralja Aleksandra u Beču doznaje se naknadno, da je mladi kralj hotio zaprositi ruku nadvojvodkinje Jelisave, unuke Njeg. Veličanstva. Na dvoru, da bijahu obaviešteni o toj nakani mladoga kralja, te da ga nisu htjeli radi toga ni primiti u posjete. Novine su pisale, da se radi i o tom kako bi se razkralj Milan sa Natalijom izmirio, jer da je to vruća želja kralja Aleksandra. Reć bi, da se Natalija brani stupiti bilo u kakav doticaj sa Milanom.

Sa englezko-afričkog ratišta neima osobitih viesti. Englezi šalju u južnu Afriku na vrat na nos pojačanja, što bi značilo, da im neide tamo baš dobro. Kad budu jednom Englezi imali dovoljno vojske u južnoj Africi nastojati će, da učine čim prije konac ratu.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da j' opet počel kumedijat lindarski Mate?

Jur. Vero će mu to pasat čim prvi mraz pade.

Fr. Tako mislis, da je to od vrućini.

Jur. Od vrućini ale od mladega vina.

* * *

Fr. Kamo te poslat svoju dicu oni naši zaslepljenci koji su ju zapisali va talijanski jinazij va Pazine, kada tamo fine?

Jur. Na talijansku univerzu tad va Trst.

Fr. Ma talijanski jinazij da nima pravo javnosti ale da njegovi ateštati nevaljaju kako u drugeli jinazij.

Jur. To j' istina da né, ma za to neka si drugi razbija glavu ne mi.

Fr. Skoro da imaš pravo, kega srbi neka se češe.

Domaće i razne viesti.

Imenovanja. G. Ivan Bunc, učitelj na c. kr. pripravnom tečaju za učiteljišta u Kastvu, imenovan je nadzornikom za hrvatske škole pazinskog i porečkog kotara.

O odstupu grofa Göessa. Iz bečkih novina prešla je viest u talijanjko novine Primorja, da će c. kr. namjestnik u Trstu g. grof Göess odstupiti, da će biti imenovan namjestnikom u štajerskom Gracu, a na njegovo mjesto u Trst, da će doći bivši ministar trgovine baron Dipauli.

Mi doduše neznamo, koliko je istine na toj viesti, nu reć bi, da se g. grof Göess ipak nescieni u Trstu presretnim.

Došav iz Bukovine, mislio je, da pozna i ljude i odnošaje bolje nego li je u istinu poznaje. On je valjda došao amo sa dobrom voljom, da zadovolji svojoj težkoj dužnosti i da umiri duhove, koje bijaše nesretna vladavina, gorke uspomene Rinaldini-eva, do skrajnosti uzburkala. G. grof Göess uvidja bez dvojbe danas i sam, da on nije dorasao pretežkoj zadaći, koju ima da rieši pravi namjestnik Njeg. Veličanstva u Primorju. G. grof Göess zadovoljio je manjinu pučanstva Primorja u podpunoj mjeri, kako mu to talijanski listovi otvoreno priznaju. Oni ga bez okolišanja i sa zavidnom otvorenosti vrste medju talijanske namjestnike Primorja. On je to zaslužio u podpunoj mjeri, jer je za talijanstvo Primorja učinio više, nego bi bio učinio bilo koji član talijanske liberalne stranke Primorja. Ste strane mornju mu dakle Talijani podati najodličniju svjedočbu i najveću pohvalu. Nu uz sva ta odlikovanja i javna priznanja, g. grof Göess nije u Trstu posve sretan. On se prevario u nadi, da će izvesti ono, čega nisu izvesti htjeli njegovi neposredni predšastnici.

Nije dakle bezlemeljno nagadjanje onih listova, koji pišu, da g. grof Göess želi ostaviti namjestničku stolicu u Trstu te zasjesti onu u Gracu, koja je bez dvojbe udobnija i mehčija. Drugo je da kako pitanje, da li se je toj stolici posve odrekao, bivši štajerski namjestnik i sadašnji ministar predsjednik grof Clary, koji je valjda i na to pomislio, da bi se još mogao kao namjestnik vratiti u Gradac.

O odstupu g. grofa Göessa nemože se dakle već sada ozbiljno govoriti. Možda se na tom štogod i radi u visokim krugovima, nu nam običnim ljudem nije o tomu ništa pobliže poznato.

Ali recimo, da se u istinu pripravlja promjena namjestnika za Primorje, pak se upitajmo, kakav položaj bi imala zauzeti u tom slučaju naša narodna stranka i njezini prvaci u Beču?

Naše mnienje u tom pogledu jest kratko i jasno, t. j. da nedržimo do promjene jedne osobe baš ništa. Kod nas se hoće posvemašne promjene nesretnog vladajućeg sustava, koji nas tlači i uništuje. Takva promjena nastati može pako samo sa promjenom središnje vlade. U Beču mora zasjesti ministarstvo, koje bude znalo i htjelo provesti do skrajne točke državne temeljne zakone, osobito ravnopravnost sviju naroda ove pole monarhije u školi, u crkvi, u uredima u obće u svem javnom životu. Dok se budu u Beču držali zastarjelog i nepravednog ustavovjernog sustava njemačkih stranaka, dotle nemože biti ni u Primorju za nas bolje, pa došao na namjestničku stolicu, amo Petar ili Pavao.

Nu da i odstupi sada grof Göess sa namjestničke stolice, te da na njegovo mjesto uz postojeći sustav zasjedne druga osoba, to bi se, svakako moralo sve moguće poduzeti, da sa namjestnikom odstupe i nekoji njegovi doglavnici ili savjetnici. Medju njimi imade naime takovih, koji nemogu i neće i uz najpravednijeg namjestnika zagovarati ili zastupati načelo jezične ravnopravnosti u Primorju. Oni će, bilo pod kojim biti i za Nijemca i za Talijana prije, nego li za Hrvata i Slovenca. Mi bismo mogli mnogo i mnogo o njima kazati, ali nesmijemo se izvrgavati pogibelji zapliene. Pa i čemu? Naši zastupnici poznaju kano i mi tu gospodu i njihovo djelovanje, pak znadu što im je činiti.

Hrvat vjenčao je češki par. Dne 11. t. mj. bio je vjenčan u svojem rodnom mjestu „Njemeckom“ Brodu u Češkoj, odvjetnik i zastupnik naroda dr. Eduard Brzorad, sa dražestnom gospodjicom poticućom iz Zlatnoga Praga, Vlastom Mayerovom. Vjenčao ih je prijatelj i pobratim mladoženjin, zastupnik naroda g. Vjekoslav Spinčić; dakako dozvolom tamošnjega velečastnoga gospodina župnika - dekana. Praćen sa ovim i sa dvojicom gospoda kapelana kroz cieli obred i kroz ciela sv. misu, stupio je pred krasno urešen oltar vjenčatelj, te prije vjenčanja progovorio kratak zgodan govorić u češkom jeziku a završio ga u hrvatskom. Vjenčanikom, svatji, svećenikom, obćinstvu, kojim bijaše natlačena prostrana crkva, žarile su se oči, a mnogim su i zasuzile. Svim bijaše osobito drago, što su u takosvečanom hipu čuli takodjer hrvatsku reč, koju su razumjeli i proglasili jako blagoglasnom. Sv. obred vjenčanja obavio se je po obredniku većinom češkim jezikom. Za sv. mise pjevalo se je krasno na koru. Poslie vjenčanja i sv. mise, podali su se mladoženje, „svjedoci“, „družičke“ i „mladenci“ i sva ostala svatja, glavno rodjaci, kao i vjenčatelj i kod vjenčanja prisutni svećenici, k bogatoj gostbi, koja je trajala do kasno u večer. Tu se je izreklo krasnih zdravica, ne samo mladoženji i nevjestici, nego i prijateljstvu, češkomu i hrvatskomu narodu, te iztaklo nuždu uzajamnoga djelovanja kolih tih dviju, toli svih slavenskih naroda, uz geslo: proti zajedničkim neprijateljem zajednička borba. Sestra mladoženje, udata Kratochvil, izrekla je krasnim hrvatskim izgovorom „napitnicu“ Petra Preradovića, na što je vjenčatelj, na želju svih, i uz burno povladjivanje progovorio odulje hrvatskim jezikom. Kakovu ljubav i poštovanje uživa mladoženja, zajedno sa svojom suprugom, u Brodu, u cielom češkom narodu, i medju drugovi zastupnici u češkom saboru i na car. vieću, vidi se iz toga, da je dobio preko 500 čestitaka, što brzojavno što pismeno, i primio liepih uspomena. K tim čestitkam pridružujemo se i mi, osobito i za to, što je svečanosti osobiti sjaj dala okolnost, da je prijatelja i pobratima Čeha vjenčao prijatelj i pobratim Hrvat, naš zastupnik.

Razdioba c. kr. učiteljišta u Kopru. Prošloga čedna boravio je c. kr. namjestnik g. grof Göess dva dana u Poreču. Novine su pisale, da je pošao tamo na sjednicu c. kr. zemaljskoga školskoga vieća. Mnoge viesti nismo posve vjerovali znajuć, da se te sjednice redovito obave u jedan dan, t. j. da se g. namjestnik ili njegov zamjenik obično već istoga dana vraća sa parobrodom c. kr. pomorske vlade iz Poreča u Trst. Vjerovali smo toj viesti tim manje, kad smo od prijatelja iz Kopra doznali, da je bio u Poreči pozvan i ravnatelj c. kr. učiteljišta g. Markelj baš one dane, kad je morao biti u Kopru radi izpita usposobljenja učiteljica i učitelja. Znali smo dapače, da je malo pred tim bio g. Markelj na namjestničtvu u Trstu u važnom poslu.

Mi smo dakle slutili, da se nešto u Poreču kuha, pa se nismo prevarili.

Talijansko novine Istre i Trsta pišu naime, da je c. kr. zemaljsko školsko vieće u načelu odlučilo, da se podieli c. kr. učiteljišće u Kopru, u dvoje t. j. u talijanski i u slavenski (slovensko-hrvatski) odio. Talijanski odio mužkoga učiteljišća, da će ostati u Kopru a slavenski, da će biti prenešen u Kastav. Radi toga premješćenja, da je nedavno putovao g. namjestnik u Liburniju i u sam Kastav.

Nama nije o tomu do sada ništa poznato. Prijatelji iz Kastva nejavljaju nam ništa o tom, da bi bio g. namjestnik sa ikojim od njih glede toga prenosa govorio. Ali talijanske novine tako pišu i biti će valjda tako. Tà kod nas znadu i vrabci, da je zloglasni „Piccolo“ sa drugovi kao doma na c. kr. namjestničtvu. Ovi židovski ili lažiliberalni i ultraradikalni listovi znadu vazda točno što se kuha na c. kr. namjestničtvu, što se mješa u biskupskom ordinarijatu i što se peče na kojoj c. kr. oblasti. Oni će dakle znati, što se je dakle u Poreču za boravka c. kr. namjestnika skuhalo glede spomenutoga učiteljišća.

Zadnji dogodjaji na tom zavodu stalno su pospješili odluku c. kr. zemaljskoga školskoga vieća. Govorilo se je bo već od davna, da bi valjalo taj zavod iz Kopra premjestiti ili bar podieliti ga u dva odiela, te slavenski odio premjestiti.

Proti razdiobi toj i proti prenosu slavenskoga odiela toga zavoda, neće biti stalno sa nijedne strane prigovora, jer gradić Kopar sa onakovim gradjanstvom nije doista prikladan ni shodan u obće za učiteljišće a ponajmanje za učiteljišće, na kojem se odgaja buduće hrvatske i slovenske učitelje.

Zadnji izpravak c. kr. namjestničkog savjetnika i upravitelja c. kr. kot. poglavarstva u Voloskom g. Alojzija Fabiani.

U zadnjem broju priobćili smo izpravak g. c. kr. namj. savjetnika Fabiani-a, na poznatu našu viest priobćenu u br. 38. našega lista pod naslovom „Takodjer prinos k ravnopravnosti u Primorju“.

Ako itko, to žalimo ponajviše mi, ako nas koji od dopisnika bilo u čemu netočno obaviesti. Žalimo to tim više, ako nam je takove netočnosti izpravljati, kao što bijaše slučaj u zadnjem broju.

Medjutim zadnji izpravak c. kr. namj. savjetnika itd. g. Fabiani-a podao nam je veliku zadovoljštinu, a našim dopisnikom iz političkog kotara Volosko odličnu svjedočbu o točnom izvieščivanju. Eto zašto. Odkad je c. kr. namj. savjetnik itd. g. Fabiani na Voloskom, mi smo u ovom listu priobćili na stotine dopisa i viesti proti njegovoj upravi, bilo u pogledu političkom, školskom, gospodarstvenom itd. itd. pak na sve te dopise i viesti, koliko se danas sjećati možemo, c. kr. namj. savjetnik itd. g. Fabiani, nije nam poslao ni jednog izpravka. Neka se sjeti malko c. kr. namj. savjetnik itd. g. Fabiani, što mu je sve rečeno u našem listu tekom više godina radi pašćevanja nesretnog Krstića u onom kotaru. Što

ma se nije sve predbacilo radi nezdravih i neredovitih odnošaja u občinah Lovran, Mošćenice i Veprinac? Koliko puta smo gz izvrali radi poznatih dogodjaja u občini Podgrad, dok bijaše izručena na milost i nemilost njegovim ljubimcem, a narodnim protivnikom? Zašto se nije nikad do sada utekao § 19. tiskovnoga zakona, kad smo oštro ali opravdano pisali ili priobćivali dopise proti c. kr. kot. liečniku, proti c. kr. činovnikom i poslužnikom poreznoga ureda u Voloskom? Čemu nam nije odgovorio na „Otvoreno pismo", upravljeno nanj u ovom listu radi škandaloznog postupanja jednog pučkog učitelja, talijanaškog pristaše, njegovog kotara, kojemu je on kao predsjednik c. k. kot. školskog vieća prvi sudac?

Nu čemu da nastavljamo istinu, čemu i zašto, kad znamo unapriedna nam c. k. namj. savjetnik itd. g. Fabiani odgovoriti neće. On nam je odgovorio, dotično on je izpravio onu neznatnu viest o talijanskom svećeniku, a na tolike dopise i viesti od velikog zamašaja, naperene proti njegovoj upravi i proti njegovim podredjenim kao neurednosti u službi opomenute u zadnjem broju, nije mogao ništa da prigovori. Odatle crpimo mi dobru nauku, t. j. da je sve ono, što smo kroz toliko godina u ovom listu na raboš c. kr. namj. savjetnika itd. g. Fabiani-a zapisali, nepobitna istina — i s tom malenkošću se mi danas zadovoljavamo.

Nikomu ništa! C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru odlučilo je, da se odustane od disciplinarne iztrage, započete proti četvorici talijanskih djaka učiteljišća u Kopru, koji su demonstrirali prigodom godišnjice narodjenja glazbenika Verdi-a, vičuć po ulicah koparskih: „Evviva l' Italia"! Odustalo se je dakle od dalnje iztrage proti njimá, jer da su nevini!! Nepojmimo kako se je moglo dokazati, da su nevini, pošto iztraga nije svršena i pošto suučenici onih djaka — demonstranta uztrajno tvrde, da su talijanski djaci u gornjem smislu demonstrirali. Ako se je pako u istinu izpostavilo, da su obtuženi djaci nevini — što nije u ostalom javnosti ničim dokazano — tada neka se postupa najstrožije proti onim djakom, koji su svomu razredniku priobćili, što su čuli i vidjeli. Netko mora bit kriv. Dakle: Marko al Madona?!

Ludo izazivanje. U jednom talijanskom listiću Primorja čitamo bezobraznu izmišljotinu, kako se hrvatski seljaci iz pazinske okolice pripravljaju, da navale na talijanaško-krnjelsku gospodu u Pazinu jer da su ova proti hrvatskoj gimnaziji.

Istina je, da je šaka pazinskih smušenjaka, talijanaša i krnjela, koji su se obogatili žuljevi našega puka, proti hrvatskoj gimnaziji, ali radi toga neboli glava nijednoga našega seljaka ni u pazinskoj okolici niti u obće u Istri.

Naši čestiti seljaci znadu vrlo dobro, da biesno lajanje i zavijanje pazinskih talijanaša neškodi nikomu, a najmanje hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Oni dakle prolaze sa prezirom i sažaljenjem okolo tih biesomučnjaka, pušlajuć im na volju da i nadalje laju i grokću proti hrvatskoj gimnaziji pa im nije niti na kraj pameti proti vikačem bilo kako postupali.

Prosvjed proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Iz talijanskih novina Primorja doznajemo, da će obdržavati talijansko političko družtvo za Istru dne 26. t. mj. u kazalištu slavnoga Pirana glavnu skupštinu.

Medju točkami dnevnoga reda te buduće skupštine nalazimo i ovu: prosvjed proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu.

Doista škoda, što će taj prosvjed doći nešto prekasno, nu gospodi okolo talijanskoga političkogu družtva hoće se jeftine slave, a tu će od zahvalnog pučanstva sl. Pirana najlaglje steći ako budu što češće i što držovitije napadali na vladu, na Hrvate i hrvatsku gimnaziju.

Prosvjed talijanskih vikača Istre pustiti će bez dvojbe ono vrieme, koje bude i našao, a prosvjedicem kazati ćemo i poslije skupštine onu našu: trla baba lan, da njoj prodje dan!

Dalmatinski namjestnik kod sv. otca. Čitamo u novinah, da je bio ovih dana dalmatinski namjestnik gereral i barun David u audienciji kod sv. otca.

Koliko se sjećamo, nismo nigdje čitali, da je barun David na dopustu ili čak, da se je uputio u Italiju. Neznamo si dakle protumačiti ovaj posjet g. namjestnika kod sv. otca. Jeli služben? Jeli privatan? Nije li možda po sredi i pitanje o glagoljici? Naši drugovi iz Dalmacije biti će svakako bolje obaviešćeni.

U tuđjem oku vide slamnicu itd. Nedavno nastojali su talijanski listovi Istre i Trsta dignuti nebo i pakao proti občinskoj upravi u Pazinu, koja je dala napraviti novo odjelo za občinske stražare. To odjelo razdražilo je naše Talijančiće, kano što običaju Španjolci crveninu rubećem u cirkusih razdražiti vatrena bika. Razdražilo ih, jer nije odavalo ništa talijanskoga, kao što ga odaju obično odjela stražara odvisnih od talijanskih občinskih uprava Istre i u obće Primorja. Glavni dio toga odjela bijaše narodna surka, kao što ju nose stražari u nekojim pokrajinama i kraljevinama Austro-Ugarske, osobito u Hrvatskoj, Českoj, Poljskoj itd.

Proti tomu nevinomu odielu občinskih stražara u Pazinu, ustali su dakle talijanski listovi Primorja. Njihova bjesomučna pisarija nije ostala bez uspjeha, kao neostaje na žalost nikada, kad ustanu proti Hrvatom ili Slovencem Primorja. Politička oblast zabranila je naime spomenuto odielo — bar privremeno —, dok viša oblast nerekne svoju. Ova viša oblast pako nemože reći drugo, nego dati pravo občinskoj upravi u Pazinu — ako neželi, da njoj se predbaci pristranost. — Evo zašto.

Uprava grada Trsta obukla je naime dne 1. t. mj. gradske stražare u novo odielo, koje odgovara posve odjelu talijanskih vojnika iz kraljevine. Tko nije jošte vidio talijanskoga vojnika u monduri, neka dodje vidjeti gradske stražare u Trst, i biti će mu dosta. Dakle, ako rečena viša oblast trpi odielo talijanskih vojnika na stražarima grada Trsta, valjda se neće protiviti odielu občinskih stražara u Pazinu, koje neima ništa demonstrativna na sebi. Talijanskim listovom Primorja preporučamo pako, neka prije odstrane iz svoga oka brvno, pak tekar tada neka pokažu u protivnikovu oku slamcu.

Izpit uzposobljenja položile su prošloga čedna na c. kr. učiteljišću u Kopru medju ostalimi i sliedeće tri naše učiteljice: gdjica. Milko Kinkela, učiteljica u Rukavcu, gdjica. Jelisava Šepić, učiteljica u Kastvu i gdjica. Marija Haidinger, učiteljica u sv. Mateju. Gdjica. Kinkela položila je izpit sa odlikom. Čestitamo srdačno našim mladim i vriednim učiteljicam na tom uspjehu!

Biskup Sterk u Piranu. U subotu poslije podne odputovao je presvj. gosp. biskup Sterk parobrodom u Piran, da tamo dieli sliedećeg dana sakramenat sv. berme. Na obali dočekalo je presvj. g. biskupa samo svećenstvo i nešto radoznalih. Nijedne svietske oblasti nebijaše blizu. U nedelju bermao je presvj. gosp. biskup nešto djece a u ponedeljak u jutro, praćen do parobroda od svećenstva, odputovao je natrag u Trst.

Piranski radikalci neizkazaše svomu nadpastiru dužne počasti, ali se ipak neusudiše proti njemu demonstrirati, kako bi bili mnogi htjeli.

Odbijena ništovna žaoba Krstić-Marotti-a. Kako je poznato, bio je naš glavni suradnik Mandić kod predzadnjeg porotnog zasjedanja od obtužbe, koju su proti njemu podnesli Krstić i Marotti — riešen, a oni odsudjeni na troškove. Proti toj osudi podnesli su Krstić i Marotti na vrhovno sudište u Beč ništovnu žaobu, o kojoj se je razpravljalo polovicom prošloga mjeseca. I na tom sudu bijaše ništovna žaoba odbijena, a Krstić i Marotti odsudjeni na troškove. Našega suradnika zastupao je bečki odvjetnik dr. Ružička.

Občinskim načelnikom u nesretnoj občini Pomjan bijaše izabran na prvoj sjednici novoizabranoga občinskega zastupstva dne 6. t. mj. poznati narodni odpadnik Bartolich. Njegov drug Gugnaz (Gonjač) takodjer narodni odpadnik, koji je bio dulje vremena na čelu občine kao predsjednik upravnog vieća, i koji je još do posliednjih izbora sanjao o tom, da će opet jednom zasjesti načelničku stolicu u Pomjanu, nije izabran ni u občinsko zastupstvo. Bartolich se služio s njim kano sliepim orudjem, a kad je vidio, da bi mu mogao postati pogibeljnim, turnuo ga u kut, gdje će moći promišljati o nezahvalnosti ovoga svieta.

Krstić u zatvoru. Iz Voloskoga nam pišu, da je bio zlosretni Krstić 14 dana u zatvoru u Trstu radi poznate skupštine, što ju je obdržavao prošle godine u Matuljah.

Iz Rovinjskoga sela. Pišu nam dne 14. tek. mj. Na dušni dan bio je stari običaj, da se pjeva epistola i evangjelje hrvatski, sada nam ih odpjevaše latinski, da mi — zgoljni Rimljani — ljepše razumimo i pobožniji postanemo.

Preporučamo po stoti put našem popu, da se kani inovacija, a upozorujemo biskupa na ovo kršenje papinske zapovijedi „Nil inovetur". — Neka se popita, pak će doznati, da se je još predlani hrvatski epistola i evandjelje pjevalo. — Skrajni je čas, da svojim auktoritetom stane na put abuzima, ako neće da bude i gore u crkvi, nego je bilo na 22. listopada, kad se je cieli narod smijao kano da bi bio u teatru a ne u crkvi. Občinari.

Protumadjarske demonstracije na Rieci. — Neprestano tetošenje i mazanje riečkih „Ungareza" od strane Madjara, na štetu i prkos Hrvatom, urodilo je posame Madjare neočekivanim plodom. Oni su mislili, da su, iztisnuv sa Rieke sve hrvatske oblasti i sve naukovne zavode, konačno za uviek predobili za sebe riečke „Ungareze" à la dr. Benzan*), dr. Vio, dr. Palua, dr. Seman, dr. Dall' Asta itd. itd. Kad tamo, ljuto se prevariše. Rečena gospoda bijahu, dok im je račun nosio, Hrvati, pak Ungarezi, a danas su Talijani, kano da su rodjeni i odgojeni usried gladne Italije. Oni će bez dvojbe jošte mienjati svoje političke nazore, nu za sada im je najkoristnije biti Talijani. Nu nije im dosta, da se sami služe talijanskim jezikom, da se nazivlju Talijani, već su oni i njihovi ovodobni politički istomišljenici sve moguće učinili, da predobiju za talijanstvo i većinu riečkoga gradjanstva, koje bijaše u politici uviek nestalno, kano i njegovi kolovodje. I u istinu, danas stoji ona svietina, koja je još prije desetak godina oduševljena bila za Madjare, u talijanskom taboru proti Hrvatom i Madjarom.

Uslied razdora izmedju riečke autonomaške stranke i madjarske vlade, traže danas riečki Ugarezi priliku gdjegod mogu, da se tvrdokornim Madjarom osvete. Takovu priliku pružilo im novo tramvajsko poduzeće, koje je na vozove tramvaja udarilo dvojezične napise i to na prvom mjestu madjarski a na drugom talijanski.

Riečki Ungarezi ruju već dugo proti madjarskim napisom, te u tom smislu pripravljaju svoju svietinu na demonstraciju proti madjarskomu napisu. Već se je glasalo, da će tramvajsko poduzeće brisati sa vozova madjarske napise i pustiti samo talijanske. Nu taj glas se nije obistinio.

Dne 7. t. mj. izašli su prvi put na riečke ulice vozovi električkog tramvaja sa dvojezičnim napisima. Od ungarezkih prvaka razdraženo občinstvo, oprlo se kolanju tramvajskih vozova, postaviv se u velikom množtvu na tračnice tramvaja. Sve molbe i opomene tramvajskog osoblja nepomogoše ništa. Občinstvo vikalo je kano biesno proti madjarskim napisima.

Iznenada nahrupi na biesneću svietinu četa redara. Izmedju ovih i občinstva, došlo je do sukoba, jer su redari sa golimi sabljami posredovali. Redarstvo je uapsilo više osoba jednoga i drugoga spola. Gradjanstvo stoji većinom uz demonstrante. Tramvajski vozovi kolaju ulicami prazni, te je očekivati, da će doći do novih izgreda. I tako se je opet jednom i na Madjarima obistinila ona poznata: tko pod drugim jamu kopa itd.

Izbor župnika u sv. Ivanu od Šterne (politički kotar Poreč). U talijanskim novinama čitamo, da se je imalo birati župnika u sv. Ivanu od Šterne dne 29. pr. mjeseca. Pravo izbora imadu tamo svi kućegospodari. Na izbor došao je upravitelj onoga kotara g. Lasciac. Župljanom bijaše predložen neki kandidat, koga nisu htjeli birati. Okolo 200 župljana da bijaše proti izboru svećenika, koga mu je ordinarijat predložio. Svi župljani — osim devetorice — glasovaše proti kandidatu porečkog ordinarijata. Tom prigodom da je došlo do izgreda i da bijahu dvie osobe uzapćene.

Domaća zabava velikog tamburaškog zbora u Puli izpala je potonje nedelje upravo sjajno.

Tako je bilo upravce valjano, da ste svi došli. U velikoj sokolskoj dvorani, ja niesam baš mogao nit stolove pobrojiti a kamo li stoce, odnosno liepi mi krasni spol i čestitu gospodu, eto, toliko vas bilo.

Ta kako i nebi! Nekoji proroci, vremekaže, il kako se djavola već zovu, razturiše u sviet, da će na 13. o. mj. t. j. u ponedeljak nekakva zvezdetina tresnuti u ovu našu suznu dolinu punu veselja, a mi onda š njome — fuć, Bog zna kamo! Stoga je bilo sasma u redu, da se dan prije odlazka pozabavimo i razkokodačemo, te u tome hvala tamburaškom zboru, koji je tu zgodnu priliku upotrebio i nas sve pozvao.

Zabava je tekla divnom razpoloženošću i veseljem, a tamburaški se je zbor odužio povjerenju liepog občinstva, koje ga je svojom prisutnošću počastilo.

*) Kao djak pisao se sad Benzon, pak Bencan i Benčan. Op. Ured.

Trgovce sa vinom upozorujemo, da mogu dobiti na Susku izvrstnoga crvenoga vina i opola. Ciene su vrlo umjerene, i to od 8 for. napried. Za naručbe, bilo osobno ili poštom, preporučamo obratiti se na Dinka Taraboću, Komandadurić-a, Susak (pošta Mali Lošinj), koji će trgovcima biti u svem na ruku.

Pozdrav!

„Odlazeći iz Kastva, nisam mogao oprostiti se sa svimi prijatelji sirom velike Kastavšćine. Primite zato ovim putem prijateljski pozdrav.

Kratko je bilo moje službovanje kod Vas, ali to vrieme ostati će mi nezaboravno, radi prijateljstva i ljubavi, kojom ste me susretali uviek, a osobito u težke one zadnje dane mojega boravka u Kastvu.

Svaki dan dok gledam Učku, rado bih poletiti preko nje. Daleki su do Vas putevi, diele nas briegovi i polja, ali staro naše prijateljstvo i ljubav nek budu nerazdieljivi, iskreni i stalni, dok se bilo kada, voljom božjom opet ne sastanemo.

Liepa hvala svim, a osobito Vam, čestiti Srdoči! Dobri Bog oblalo naplatio Vas trud i nastojanje.

Srdačni „s Bogom" takodjer rodjakom, prijateljem i znancem iz Lovrana. Nezamjerite braćo, da Vas niti ja, niti roditelji nemogosmo posjetiti radi kratkoće vremena.

Mir i blagoslov Svevišnjega bio uviek s Vami!

U Završju, dne 14. novembra 1899.

Zahvalni

Ivan Mandić, upravitelj župe.

Družtvene viesti.

Iz Buzeta nam pišu: Dne 19. tek. otvoriti će se podružnica sv. Cir. i Met. u Slumu kod Buzeta. — Hrv. Čitaonica priredjuje dne 26. t. mj. zabavu u Štrpedu kod Buzeta sa tamburanjem, pjevanjem, šaloigrom i plesom.

Hrv. pjev. družtvo „Lovor" u Opatiji priredjuje dne 19. t. mj. u „Zorindomu" u Opatiji koncert sa plesom i predstavom igre „Začarani ormar". Čisti dobitak od ovog koncerta i plesa ide u korist pripomoćnom družtvu za siromašne djake hrvatske gimnazije u Pazinu.

Hrvatska čitaonica u sv. Lovreču Pazanatičkom imati će dne 26. novembra o. g. na 3 ure poslje podne redovitu glavnu skupštinu, na koju se pozivlju svi članovi.

Josip Širol, predsjednik.

„Bolje ikad, nego nikad". Evo častnih imena ugledne gospode, koja su bud preplatila ulaznimu, bud poslala dar prigodom koncerta i plesa, što no su ga srijedu, na 8. februara t. g. dale u „Zorin"-domu složne opatijske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda": Benedikt Fiamin 5 fr., Ivan Fiamin 1 fr., Josip Neuberger 1 fr., Viktor Tomičić 3 fr., Josip Kuzelić 1 fr., N. N. 1 fr., Marija ud. pl. Märzthal 1 fr., Cezar Sirola 4 fr., Srečko Letiš 3 fr., V. S. 2 fr., Jurković Antun 1 fr., Antonini Emilije 1 fr., A. Kroutil 1 fr., J. D. 1 fr., M. Č. 1 fr., F. S. 1 fr., Dr. Janežić 2 fr., Dr. S. 2 fr., Albert Drescher 3 fr., Antun Sterk 5 fr., Doberlet Franjo 9 fr., Ivan trgovac Letiš 1 fr., Ivo Keglević 4 fr., Lederer Josip 3 fr., Mate Kundić fr. 1.50; Jurković Pavao 50 nč., Josipa Hartmann 50 nč., Marija Mohorič 50 nč., M. D. 50 nč., Sabec ud. Sofija 50 nč., Hreglić Euro fr. 1·50, Jurković Jakov 50 nč., Dr. F. 50 nč. Svih darova i preplate bilo je dakle 63 fr.

Pripominjući, da će tek koji pojedinac znati, zašto se je ovo moralo objelodaniti, zadovoljuje s ovim valjda sve, i svima se u ime cijelog ovdašnjeg zabavnoga odbora najsrdačnije zahvaljuje.

Opatija, 14. novembra 1899.

Zvonimir Letiš.

Za djačko prip. družtvo u Pazinu primila naša uprava: Sakupljenih na Bielu nedelju u Kastvu od Marije ud. pl. Märzthal iz Voloskoga f. 2.17. Živila! Talijan prevario se u računu za 50 nč.

Prinosi „Djačkom pripomoćnom družtvu" u Pazinu tekom minulog oktobra:

a) članova utemeljitelja; g. Fran Kalister — Trst Kr. 4000, g. Josip Juraj Strossmayer — Djakovo Kr. 2000, g. Machne Josip — Trst Kr. 400, gg. Vitezić dr. Dinko — Krk, Šabec Ivan Trst, Vidović kanonik Ivan — Šibenik, M. B. — Trst, Ružić Gjuro, Haramija Stjepan — Sušak, Sterk Antun — Rieka, „Trgovec" — Trst po Kr. 200, gg. Ivković dr. Franjo — Zagreb, Bolé Josip —

Rieka, Flegar Josip — Sušnjevica, Kopajtić Sigismund — Rieka, Mankoč Ivan — Trst, dr. Vladimir pl. Nikolić — Ogulin, Spinčić Vjekoslav — Opatija, Mandić dr. Šime — Trnova, I. Fr. — Trst, Kiso pl. Dragutin — Varaždin po Kr. 100, gg. N. N. — Buzet, Ladavac Antun Šimunov — Pazin, Rutar dr. Antun — Pazin, Knavs Josip — Topolovac po Kr. 50, g. Fiamin Ivan — Opatija Kr. 40, gg. Gojtan Josip — Kašćerga, Dukić Franjo — Kastav po Kr. 30, g. Orbanić Josip — Pazin Kr. 25, gg. Vitezić Bartul — Lindar, Deželić Gjuro — Zagreb, Frulić Šime Grdoselo, Kropek Stjepan — Stari Pazin, po Kr. 20, g. Kurelić dr. Šime — Pazin Kr. 15, gg. Stefanutti Franjo — Paz, Flego Josip — Buzet, Vinković dr. Božo — Karlovac po Kr. 10.

b) redovitih članova: gosp. Hribar Ivan — Ljubljana Kr. 20, gg. Dolenec Vinko — Trst, Defar Šime — Tinjan, Legović Anton, Stavelik Franjo, Kalteneger Katica — Kastelir, Opašić Anton — Gologorica, Devetak Antun, Ivančić Milan, Lasić Henrik, Primožić Matko, Triller dr. Dragutin — Tolmin, Lokar Artur — Kanal, Mesar Andrija — Livek, Grossman Miroslav, Vodička Josip — Kastav, Perčić Franjo — Tinjan, Jelušić Mirko — Kastav, Dubrović Matija — Opatija, Pindulić Dinko — Barbana, Jereb Valentin — Pornjana, Krajnović Andjeo — Šajini, Košara Blaž — Majka B. od Zdravlja, Žic Fran, B. P., Pitezić Luka — Maloselo, Križmanić Josip — Ježenj, Marinculić Dinko — Orlec, Klun Zorko — Hrušica, po Kr. 10, Haračić Franjo — Maloselo Kr. 6, Velan Franjo — Kopriva kr. 5.

c) mjesečnih prinosnika: g. Dragić Slavo — Karlovac sabranih za studeni i prosinac Kr. 400, g. Matejčić Franjo — Pazin za listopad i studeni Kr. 40, gg. Spinčić Vjekoslav — Opatija, dr. Andrija Stanger — Volosko po Kr. 10, gg. Priskić Ivan, Justi Pavao, Tomašić Marija — do 1./1. 1900. Kr. 10, g. Jurković Antun — Opatija za 5 mjeseca Kr. 10, gg. Tomičić Viktor, Janežić dr. Konrad, Zamlić Vinko, Fabianić dr. Niko — Volosko po Kr. 4, g. Poščić dr. Ivan — Volosko Kr. 2, g. Durbešić Bogdan za 3 mjeseca Kr. 6, gg. Rajčić August, Justi Adolf — Opatija, Car Viktor — Volosko, Mikoli Josip — Motovunski Novaki, Šepić Mate, Bunc Ivan, Dukić Ante — Kastav po Kr. 1.

d) podupirajućih članova i darovatelja: Rodoljubna obitelj — Volosko Kr. 400. Dobar Hrvat — Rieka Kr 400, g. Smetiška Miho — Zagreb Kr. 200. — Rodoljubi iz Lovrana Kr. 144, g. Antun Korlević — Zagreb, sabranih Kr. 80, gg. Mavrović dr. Antun — Senj, Tripcovich Aleksander — Trst, Dvoržak dr. Vinko — Zagreb po Kr. 50, g. Stefanić Kazimir — Sušak, sabranih medju članovi „Jadranske Vile“ i tamburaškog zbora prigodom imendana predsj. g. Milana Gremer Kr. 42, gg. Baćić vitez Hinko, vitez Cosulich — Sušak, g. Defar Šrme — Tinjan za N. N. po Kr. 40, Zgombić Miho — Draga, sabranih prigodom mlade mise O. Benka Žgombica Kr. 32. gosp. Poščić dr. Ivan — Volosko, sabranih u Kastvu 1./10. 1899. Kr. 26·24, g. Matanić Petar — Dubašnica, sabranih prigodom skupštine krčke gospodarske zadruge Kr. 26, g. Milohnić Ivan — Cres Kr. 35, g. Hofer Ulrik — Bribir, sabranih prigodom imendana g. dr. M. Barca Kr. 24, gg. Vidović kanonik Ivan — Šibenik, Dereani Ernest — Gradac, Braća Janović — Rieka, Stipanović Toma — Rieka, Braća Materljan — Rieka po Kr. 20, g. Muha Antun — Lokve. sabranih u dobrom družtvu Kr. 12, g. Premren et Ružička — Rieka Kr. 12, g. Presel Andre — Bazovica, sabranih u veselom družtvu Kr. 10·80, g. Frankola Fran — Pazin, sabranih prigodom imendana O. Kalista Kr. 10·12, gg. K. F., kmetska posujilnica — Vrhnika, Mikulić Berta i Matilda — Svilno, sabranih, N. N., N. N. u R., Novak Vjećeslav — Josipovac, pl. Marochini Rade — Opatija, Stipanić Mate — Opatija, N. N. — Tinjan Smoković Ante P., Smoković Josip, Večerina V., Večerina G., Rošić Ante et Comp., Miculinić et Richtman. R. L., Polić Don Biaggio, Grenko Josip — Rieka, Supilo Franjo, priobćenih u br. 36. „Crv. Hrvatske“ — Dubrovnik, Stefanić Kazimir, sabranih u Bribiru, Notar Antun — Plave, dr. Josip Šebesta — Kastav, Dubrović Matija — Opatija, Hranilović Ilija — Zagreb, Košara Blaž — Majka B. od Zdravlja, Pečenko Karolina — Pazin, Kuma Judita o krstu Šarića — Smiljan; Fiamin Benko — Opatija po Kr. 10. (Dalje sliedi.)

Književnost i novinstvo.

Razgovor ugodni Andrije Kačića Miošića upravo je izašao, u liepom velikom formatu sa velikimi slovi, sasvim podpuno izdanje sa krasnom slikom, u bojama: „Spomenik Kačićev“ u rodnom mjestu Makarskoj. Tvrdo vezano stoji 1.20 for. poštom 15 novč. više.

Hrvatski pokret u zimi g. 1848. Upravo je izašao četvrti dio zanimive ove historičke razprave, koja je u čitalačkoj publici tako liepo primljena. Kao što su prva tri diela epohalne ove dobe temeljito obradjena i pisana popularno, tako je i četvrti dio, pa s toga će nesumnjivo i ovaj, kao zaključni dio, pozdravljen biti. Ciena je IV. svezku 45 nč., poštom 50 nč. Sva četiri svezka zajedno stoje broširana for. 2·30, a uvezana u ukusno originalne korice for. 2·80. Poštom 15 novč. više. Mogu se dobiti i same korice uz cienu od 40 nč. Naručbe prima „Dionička tiskara“ u Zagrebu“.

Hrvatske narodne pjesme. (Muhamedovske). Knjiga III. Uredio dr. Luka Marjanović. Sa četiri slike. Krasna je to i omašna knjiga od 672 strane, u kojoj su sadržane najljepše muhamedovske pjesme. Vrlo je zgodan na koncu knjige: „Tumač turskih i inih nepoznatih riječih“, koji olahkoćuje u mnogom shvaćanje tog narodnog biserja.

Marko Dubrović. Pjesnička priča iz primorskoga života, spjevala Antonija barunica Reyerova, preveo Ivan Trnski. Već samo ime pjesnika — prevadjača svjedoči valjanost prevoda i ljepotu jezika. Gradivo je iz primorskoga života, te knjižicu preporučamo našem obćinstvu.

Mjesečna smotra „Život“. Društvo hrvatskih umjetnika u savezu sa nekolicinom hrvatskih književnika, odlučilo je izdavati mjesečnu smotru „Život“.

List će izlaziti početkom svakoga mjeseca, bogato opremljen u krvart-formatu na $3^1/_2$ do 4 arka. U svakom broju nalazit će se više reprodukcija ponajboljih slika hrvatskih umjetnika — a i znamenitih stranih. Glavni dio lista obuhvaćat će u prvom redu radnje naših prvih beletrista. Osobita pažnja će se posvetiti študijama i referatima iz svih grana umjetnosti i književnosti. Upravni odbor uložio je sav trud, da smotra bude istiniti odraz našeg umjetničkog i književnog života i da udovolji velikoj potrebi, koju osjećamo uslijed pomanjkanja smotre, koja bi obuhvaćala sav naš kulturni život.

Prvi broj izaći će u oči nove godine 1900.

Pretplata jest 6 for. na cijelu godinu, poštom 7 for.; — za zemlje medjunarodnog poštanskog saveza 8 for.

Svi listovi i pretplate šalju se: Upravi smotre „Život“, Zagreb, Samostanska ulica 18.

Radi preobilnog gradiva morali smo izpustiti više članaka, dopisa i viestih. Da uzmognemo iste priobćiti, dati ćemo prilog budućem broju.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

Blagorodni gospodin

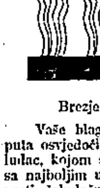

G. Piccoli,

ljekar „pri angelju“,

dvorski dobavljač Njegove svetosti

pape Lava XIII.,

u Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje (na dol. Štaj.), 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje! Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, to Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za žaludac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Crème.

Sa poštovanjem Tomaž Dobek.

Pošaljite pošt. pouzetjem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Cernko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje. Sa poštovanjem

Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

P. n. občinstvu uslobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu:

knjigovežnicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire u plišu, damasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kupčevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za školake, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe, najave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene ciene. Sa štovanjem

IVAN NOVAK,
knjigoveža u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

Hrvatski pokret godine 1848.

Svezak I. U proljeću stoji 35 nč.
Svezak II. U ljetu stoji 75 nč.
Svezak III. U jeseni stoji 75 nč.
Svezak IV. U zimi stoji 45 nč.

Sa slikama: Ban Jelačić. - Hrvatski sabor 1848. - Jelačić pred Bečom 1848.

Sva četiri djela brošírano for. 2·30, tvrdo vezano for. 2·80

Poštarina za jedan svezak 5 nč., za sva 4 svezka 15 nč. Korice same 40 nč.

Naručbe prima knjižara Dioničke tiskare u Zagrebu.

Razgovor ugodni Andrije Kačića Miošića

sa slikom u bojama

Spomenik Kačića u rodnom mjestu u Makarskoj.

Podpuno izdanje.

Tvrdo vezano 1 for. 20 nč., poštom 15 novč. više.

Upravo izašlo!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj kraljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 1 forin.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvulatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlici, želudačne grčeve, zatica, groznica ili zimnica, zavijanje ili griznja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i razne bolesti. Ciena, flašici s naputkom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napuhnje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jaci. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težini. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti koštenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utečlini, poslie težkoga napora, za objačisanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, ucvršćuje meso oko zubi, razhlađuju usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućini i osopotinam. 1 lončić 50 novč.

Antisudin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, njećnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 1 forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama teinta, kao što su prištići, sujelice, crvene mrlje, piege, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari, te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 forin.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep narav-an sjaj. Ciena boci 1 f. 15.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi lire po sobi preugodan miris. Flašica 50 nč.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antifebrile od Rodiniša proti groznici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kiruržke sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske špecijalitete.